

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни
"УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКСПОРТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напрямку підготовки 6.030601 "Менеджмент"
за професійним спрямуванням
"Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"
денної форми навчання

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.
Протокол № 3 від 04.10.2011 р.

Укладач Піддубна Л. І.

M54 Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни "Управління розвитком експортного потенціалу підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" за професійним спрямуванням "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" денної форми навчання / укл. Піддубна Л. І. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 16 с. (Укр. мов.)

Викладено тематику, вимоги до оформлення та організації виконання й захисту курсової роботи з даної навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання.

Експортна діяльність підприємства є специфічним видом міжнародної підприємницької діяльності, що вимагає відповідного ресурсного забезпечення та управлінського інструментарію розвитку. Це ставить перед майбутніми фахівцями з менеджменту зовнішньоекономічної діяльності завдання опанування теоретичних знань, формування вмінь і професійних компетентностей у навчальному процесі з дисципліни "Управління розвитком експортного потенціалу підприємства". Поглиблене вивчення програмного матеріалу та закріплення знань у студентів з цієї дисципліни передбачає виконання та захист курсової роботи, що є органічною складовою процесу підготовки бакалаврів за професійним спрямуванням "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності".

Завданням цих методичних рекомендацій є викладення основних положень і вимог до змісту, оформлення, організації виконання та захисту курсової роботи з дисципліни "Управління розвитком експортного потенціалу підприємства".

Методичні рекомендації розроблені відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти України та освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра з напрямку "Менеджмент" професійного спрямування "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності".

1. Мета і призначення курсової роботи

Курсова робота є складовою процесу формування у студентів знань, навичок і компетентностей у межах певної навчальної дисципліни.

Метою виконання курсової роботи з навчальної дисципліни є поглиблене вивчення та формування у студентів системи знань у галузі теоретичних засад розвитку експортного потенціалу підприємства та вмінь і навичок їх практичного використання у конкретних умовах зовнішньоекономічної діяльності.

У процесі виконання та захисту курсової роботи студент повинен проявити вміння і компетентності щодо:

- обґрунтування сутності, структури та тенденції зростання системно-структурної складності експортного потенціалу підприємства;
- опрацювання, систематизації та узагальнення статистичних даних і складання аналітичних оглядів зі стану та структурних характеристик експортного потенціалу підприємства;
- володіння методикою оцінки експортного потенціалу підприємства;
- формування науково-обґрунтованих висновків і пропозицій щодо управлінських моделей розвитку експортного потенціалу підприємства.

Курсова робота має бути логічно-структурованою, містити доказовий, дослідницький характер, який базується на пошуку та обґрунтуванні реалістичних поглядів і концепцій та власних висновках та оцінках студента, що обумовлюють самостійний характер виконаної роботи та достовірність і практичну значущість її результатів.

2. Вибір теми та композиція курсової роботи

Вибір теми курсової роботи є одним із найважливіших етапів творчого процесу. Основними критеріями при виборі теми є її актуальність та відповідність профілю навчальної дисципліни, а спонукальними механізмами – науковий і навчально-практичний інтерес студента до обраної теми. Студентам надається право самостійного вибору теми курсової роботи з навчальної дисципліни згідно з тематикою, що наведена у додатку А. Студент також може запропонувати свою тему курсової роботи з даної дисципліни за умови відповідного обґрунтування доцільності її розробки.

У процесі вибору теми курсової роботи доцільно здійснити:

1. Підбір та аналіз існуючої літератури, в процесі чого можна виявити слабкодосліджені аспекти й питання з обраної теми.

2. Консультації з викладачами кафедри, науковим керівником та спеціалістами бази практики щодо науково-практичної значущості виявлених аспектів і питань.

3. Розробку слабкодосліджених аспектів і питань теми курсової роботи на більш високому рівні з застосуванням новітніх методів дослідження та врахування нових суттєвих фактів і тенденцій розвитку.

Важливим етапом є складання плану курсової роботи, який відображає її структуру, і має бути узгоджений із керівником роботи. План курсової роботи передбачає визначення мети, завдання та методів і прийомів їх реалізації.

Структурно курсова робота складається з таких елементів: титульний аркуш (додаток Б); зміст (додаток В); вступ; основна частина; висновки; список літератури; додатки.

У вступі (2 – 3 сторінки) обґрунтовуються актуальність обраної теми, сучасний стан її розробки та визначаються мета і завдання роботи.

В основній частині, яка складається з 3-х розділів, послідовно викладається зміст курсової роботи та отримані результати. При цьому перший розділ носить теоретичний характер, другий – дослідницько-аналітичний, третій – проектно-рекомендаційний характер – у площині пропозицій і рекомендацій автора щодо методу (засобу, прийому) вирішення завдання дослідження.

У висновках (2 – 3 сторінки) стисло викладаються результати дослідження, які слід формулювати чітко і лаконічно.

Список використаної літератури складається відповідно до вимог опису бібліографічних видань і містить повний перелік усіх використаних автором літературних джерел.

У додатки виносяться допоміжний другорядний матеріал, який становить певну цінність і містить корисну інформацію. До таких матеріалів, як правило, відносяться статистичні дані, проміжні розрахунки, таблиці та ілюстрації, подання якої безпосередньо у тексті ускладнює загальне сприйняття змісту роботи.

3. Оформлення курсової роботи

Загальні вимоги. Курсова робота друкується на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 шрифтом Times New Roman текстового редактора Word 14 кеглем з полуторним міжрядковим інтервалом.

Обсяг курсової роботи без урахування списку використаних джерел та додатків складає 25 – 30 сторінок.

Поля аркуша: ліве, верхнє і нижнє не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм. Помилки й неточності можна виправляти за допомогою коректора. Допускається не більше двох виправлень на одній сторінці.

Нумерація. Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами, починаючи зі вступу, враховуючи титульний аркуш та зміст.

Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки.

Заголовки структурних частин курсової роботи друкують великими літерами (ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ). Відстань між заголовком і текстом становить 3 – 4 інтервали. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Номер розділу ставлять після слова РОЗДІЛ, потім з нового рядка великими літерами друкують заголовок розділу. Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Нумери підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера підрозділу. Наприклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність діагностики експортного потенціалу підприємства

Ілюстрації і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначаються словом "Рис." і нумерують послідовно в межах роз-

ділу, за винятком ілюстрацій поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад "Рис. 1.2" (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць поданих у додатках) у межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу). При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад, "Продовження табл. 1.2". *Загальна кількість таблиць у роботі повинна бути достатньою для належної аргументації викладених положень.* Приклад оформлення таблиць представлено у додатку Д.

Формули (якщо їх більше ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад, (3.1) – перша формула третього розділу.

При написанні курсової роботи автор повинен робити **посилання на джерела, що використовуються у роботі**. Такі посилання дозволяють знайти документи і перевірити достовірність цитування документа. Посилання у тексті на джерело здійснюється шляхом наведення у квадратних дужках порядкового номера у переліку джерел і сторінки, на яку робиться посилання. Наприклад, [23, с. 15], де 23 – номер джерела у переліку, 15 – номер сторінки. При роботі з посиланням на літературні джерела слід дотримуватися таких вимог:

- текст цитати подається в лапках і наводиться у тій граматичній формі, що і у джерелі зі збереженням авторського написання;
- цитування повинно бути без довільного скорочення тексту і без викривлення думки автора. Пропуск слів, речень, абзаців допускається без спотворення тексту і позначається трьома крапками, які ставлять у будь-якому місці цитати (спочатку, всередині, в кінці);

- при цитуванні кожен дослівний уривок повинен супроводжуватися посиланням на джерело;
- при непрямому цитуванні (переказ, виклад думки інших авторів своїми словами), що здійснюється з метою економії місця, слід бути максимально коректним і точним, робити відповідні посилання.

При посиланні на ілюстрації роботи вказують порядковий номер ілюстрації, наприклад: "рис. 1.2". Відповідно у разі посилання на формули вказують порядковий номер формули в дужках, наприклад: "у формулі (2.1)". На всі таблиці роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті пишуть скорочено, наприклад: "табл. 1.2". У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово "дивись", наприклад: "див. табл. 1.3".

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв та ін. Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей. Джерела розміщуються одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсових робіт); в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків; у хронологічному порядку. Адреси веб-сайтів з мережі Інтернет подають у кінці списку використаних джерел.

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний із них повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток. Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком літер Ґ, Є, І, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: додаток А, додаток Б і т. д.

4. Порядок захисту та критерії оцінювання курсової роботи

Захист курсової роботи здійснюється на засіданні предметної комісії кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, що включає професорів і доцентів, які забезпечують навчальний процес з даної дисципліни (3 особи). За своїм характером захист курсової роботи є науковою доповіддю, що відбувається у вимогливій і принциповій атмосфері з дотриманням вимог наукової етики.

Остаточно підготовлену до захисту курсову роботу студент подає на розгляд своєму керівнику, який робить письмовий висновок (відзив) про неї. Завершена робота разом із відзивом керівника подається до предметної комісії для її захисту. Оцінка курсової роботи визначається не лише її змістом та переконливістю доповіді студента, а й тим, наскільки компетентно і впевнено він відповідатиме на запитання членів комісії та коментуватиме дискусійні положення із зазначеної теми.

Курсова робота оцінюється за 12-бальною системою згідно з кваліфікаційними вимогами до бакалаврів професійного спрямування "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності".

Оцінка 12 балів – курсова робота виконана із дотриманням усіх вимог у частині її оформлення; відзив керівника позитивний; доповідь автора відповідає усім критеріям наукової доповіді та відображає широку обізнаність та творчий підхід автора до розробки теми; відповіді на запитання членів комісії компетентні, повні та переконливі.

Оцінка 11 балів – курсова робота виконана із дотриманням усіх вимог у частині її оформлення; відзив керівника позитивний; доповідь автора відповідає усім критеріям наукової доповіді; відповіді на запитання членів комісії компетентні, повні та переконливі.

Оцінка 10 балів – курсова робота виконана із дотриманням усіх вимог у частині її оформлення; відзив керівника позитивний; доповідь автора відображає повне засвоєння матеріалу з вибраної теми; відповіді на запитання членів комісії є компетентними і достатньо повними.

Оцінка 9 балів – курсова робота виконана із дотриманням усіх вимог її оформлення; відзив керівника позитивний; доповідь автора відображає повне засвоєння матеріалу теми; відповіді на запитання є достатньо компетентними і повними, але в коментуванні окремих дискусійних положень студент допускає неналежний рівень аргументованості.

Оцінка 8 балів – курсова робота містить незначні недоліки в оформленні; відзив керівника позитивний; доповідь переконлива, але відповіді на окремі запитання неналежно аргументовані.

Оцінка 7 балів – курсова робота містить незначні недоліки в оформленні; відзив керівника позитивний; доповідь переконлива, але у відповідях на окремі запитання студент зазнає невпевненості та неналежної аргументованості.

Оцінка 6 балів – у курсовій роботі є окремі недоліки в оформленні; відзив керівника позитивний; доповідь у частині окремих розділів роботи є спрощеною; відповіді на окремі запитання неповні.

Оцінка 5 балів – у курсовій роботі є недоліки в оформленні; відзив керівника позитивний; доповідь є спрощеною; відповіді на запитання неповні та непереконливі.

Оцінка 4 бали – робота містить недоліки в оформленні; відзив керівника позитивний; доповідь є спрощеною, а відповіді на запитання – неповні та неаргументовані.

Оцінка 3 бали – у роботі наявні суттєві недоліки в оформленні; відзив керівника негативний; доповідь спрощена й недостатньо передає зміст роботи; окремі відповіді не стосуються поставлених запитань.

Оцінка 2 бали – у роботі наявні суттєві недоліки в оформленні; відзив керівника негативний; доповідь нечітка й не передає змісту роботи; у відповідях на більшість запитань студент стикається зі значними труднощами.

Оцінка 1 бал – робота містить суттєві недоліки в оформленні; відзив керівника негативний; доповідь не передає змісту роботи; у відповідях на усі запитання студент стикається зі значними труднощами.

Додатки

Додаток А

Тематика курсових робіт з дисципліни "Управління розвитком експортного потенціалу підприємства"

1. Сутність і структура експортного потенціалу підприємства.
2. Теоретико-методологічні засади оцінки експортного потенціалу підприємства.
3. Теоретико-методологічні засади формування експортного потенціалу підприємства.
4. Діагностика стану експортного потенціалу підприємства.
5. Програмування розвитку експортного потенціалу підприємства.
6. Управління розробкою програми розвитку експортного потенціалу підприємства.
7. Організаційно-управлінські моделі розвитку експортного потенціалу підприємства.
8. Інноваційно-технологічні орієнтири управління розвитком експортного потенціалу підприємства.
9. Інфраструктурне забезпечення розвитку експортного потенціалу підприємства.
10. Інформаційне забезпечення розвитку експортного потенціалу підприємства.
11. Інституційне забезпечення розвитку експортного потенціалу підприємства.
12. Організаційно-управлінські аспекти формування інноваційної моделі розвитку експортного потенціалу підприємства.
13. Бізнесове середовище як чинник розвитку експортного потенціалу підприємства.
14. Кластерний механізм розвитку експортного потенціалу підприємства.
15. Науково-методичні засади оцінки ефективності управління розвитком експортного потенціалу підприємства.
16. Оцінка стану зовнішнього ринку в управлінні експортною конкурентоспроможністю підприємства.

17. Транскордонне співробітництво як напрям розвитку експортного потенціалу підприємства.

18. Диверсифікація експорту як інструмент розвитку експортного потенціалу підприємства.

19. Експортний потенціал підприємств машинобудівного комплексу Харківської області: аналіз і оцінка.

20. Регіональна політика як інструмент розвитку експортного потенціалу підприємства.

21. Маркетинговий механізм розвитку експортного потенціалу підприємства.

22. Природно-ресурсна складова розвитку експортного потенціалу підприємств Харківської області.

23. Науково-освітня складова розвитку експортного потенціалу підприємств Харківської області.

24. Екологічна компонента управління розвитком експортного потенціалу підприємств Харківської області.

25. Експортний потенціал Харківської області: проблеми формування і перспективи розвитку.

26. Інвестиційна складова розвитку експортного потенціалу підприємства.

27. Модернізація основного капіталу як основа розвитку експортного потенціалу підприємства.

28. Інвестиційно-інноваційні імперативи розвитку експортного потенціалу українських підприємств.

29. Концептуальні засади управління розвитком експортного потенціалу підприємства.

30. Технологічний рівень промислового експорту Харківської області: аналіз і оцінка.

31. Ключові проблеми розвитку експортного потенціалу машинобудівних підприємств Харківської області.

32. Інноваційний потенціал експортоорієнтованого підприємства: методологія оцінки.

33. Інтелектуальний потенціал експортоорієнтованого підприємства: методологія оцінки.

34. Конкурентні моделі розвитку експортного потенціалу підприємства.

35. Корпоративна культура як складова розвитку експортного потенціалу підприємства.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародної економіки та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності

КУРСОВА РОБОТА
на тему:
"Діагностика стану експортного потенціалу підприємства"

Керівник:
к.е.н., доцент

Петров О. В.

Виконала:
студентка 4 курсу, 1 групи
факультету міжнародних
економічних відносин,
напрямку підготовки "Менеджмент",
професійного спрямування
"Менеджмент ЗЕД"

Орлова К. С.

Харків – 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Сучасні підходи до трактування сутності експортного потенціалу підприємства.....	5
1.2. Ресурсна основа експортного потенціалу підприємства.....	8
1.3. Факторна дохідність експортного потенціалу підприємства	11
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМНО-СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	13
2.1. Системні закономірності формування експортного потенціалу підприємства.....	13
2.2. Стратегічний контекст формування експортного потенціалу підприємства.....	16
2.3. Галузеві особливості формування експортного потенціалу підприємства.....	19
РОЗДІЛ 3. СИСТЕМНО-СТРУКТУРНА СКЛАДНІСТЬ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	22
3.1. Системна складність елементів експортного потенціалу підприємства.....	25
3.2. Сумарна складність елементів експортного потенціалу підприємства.....	27
3.3. Взаємна складність взаємозв'язків елементів експортного потенціалу підприємства.....	29
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	34

Переваги та недоліки різних методичних підходів до оцінки експортного потенціалу підприємства (ЕПП)

Методичний підхід	Переваги	Недоліки
Витратний	<p>Аналітична точність оцінки за кожним структурним елементом ЕПП</p> <p>Врахування особливостей структури ЕПП</p>	<p>Статичний характер оцінки ЕПП</p> <p>Ігнорування впливу зовнішнього середовища на ЕПП</p>
Порівняльний	<p>Орієнтація на поточні ціни ресурсів та умови бізнес-середовища</p> <p>Врахування внутрішніх і зовнішніх імперативів формування ЕПП</p>	<p>Неможливість оцінки ЕПП за відсутністю аналогів для порівняння</p> <p>Значна трудомісткість процесу оцінювання</p>
Результативний	<p>Врахування перспектив (можливостей) розвитку ЕПП</p> <p>Врахування резерву (запасу) розвитку ЕПП</p>	<p>Тривалість часу оцінювання ЕПП</p> <p>Зниження точності оцінки неактуалізованої частини ЕПП</p>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни
"УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКСПОРТНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент"
за професійним спрямуванням
"Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"
денної форми навчання

Укладач **Піддубна Людмила Іванівна**

Відповідальний за випуск **Піддубний І. О.**

Редактор **Шаповал Г. В.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2012 р. Поз. № 601.

Підп. до друку

Формат 60x90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 1,0. Обл.-вид. арк. 1,25. Тираж

прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
з навчальної дисципліни
"УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКСПОРТНО-
ГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА"
для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менедж-
мент"
за професійним спрямуванням**

**"Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності"
денної форми навчання**